

Prawna pigułka wiedzy: **odpowiedzialność prawna w pracy księgowego**

Radca prawny Anna Poprawa

Moje wykłady w KNS:

- Odpowiedzialność prawna w pracy księgowego;
- Umowa z biurem rachunkowym: praktyczne wskazówki, na co zwrócić uwagę zawierając umowę z kontrahentem;
- Odpowiedzialność cywilnoprawna na podstawie umowy o prowadzenie ksiąg;
- Omówienie wybranych klauzul w umowie pomiędzy kontrahentem a biurem rachunkowym: na co zwrócić uwagę?
- Prawna pigułka wiedzy: umowa i procedury przy prowadzeniu biura rachunkowego
- Prowadzenie biura rachunkowego: umowa, dane osobowe (RODO), poufność, umowy z pracownikami – praktyczne wskazówki w pigułce.

RODZAJE ODPOWIEDZIALNOŚCI

KWESTIE OGÓLNE ORAZ ODPOWIEDZIALNOŚĆ NA GRUNCIE KODEKSU CYWILNEGO

Odpowiedzialność cywilna:

NA GRUNCIE

USTAWY O RACHUNKOWOŚCI:

Art. 4a. [Odpowiedzialność kierownika jednostki oraz organu nadzorującego za sprawozdania jednostki]

1. Kierownik jednostki oraz członkowie rady nadzorczej lub innego organu nadzorującego jednostki są zobowiązani do zapewnienia, aby sprawozdanie finansowe, skonsolidowane sprawozdanie finansowe, sprawozdanie z działalności oraz sprawozdanie z działalności grupy kapitałowej spełniały wymagania przewidziane w ustawie.

NA GRUNCIE ORDYNACJI PODATKOWEJ:

Art. 26. [Zakres odpowiedzialności podatnika]

Podatnik odpowiada całym swoim majątkiem za wynikające ze zobowiązań podatkowych podatki.

Na czym polega odpowiedzialność cywilna biura rachunkowego?

Odpowiedzialność cywilna na gruncie przepisów dot. zobowiązań powstaje w przypadku niewykonania lub nieprawidłowego wykonania zobowiązania ciążącego na biurze rachunkowym (lub innej instytucji) na podstawie zawartej umowy.

Art. 471. [Odpowiedzialność ex contractu] KODEKSU CYWILNEGO

Dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Obowiązek odszkodowawczy powstanie więc, jeśli zostaną spełnione następujące przesłanki:

- zaistnieje zdarzenie, z którym przepisy wiążą odpowiedzialność danej osoby (działanie lub zaniechanie tej osoby),
- powstanie szkoda: majątkowa (straty oraz utracone korzyści - utracone korzyści muszą być prawdopodobne, nie podlega naprawieniu szkoda ewentualna, czyli utracona szansa na uzyskanie korzyści) lub niemajątkowa (krzywda - co do zasady jest wyłączona z odpowiedzialności kontraktowej),
- zaistnieje związek przyczynowy pomiędzy zdarzeniem a szkodą (skutki, które zawsze lub z dużym prawdopodobieństwem wystąpią, gdy pojawi się określony łańcuch zdarzeń).
- Szkodę majątkową oblicza się poprzez porównanie stanu majątku poszkodowanego po zdarzeniu, z którego wynikała szkoda, z hipotetycznym stanem majątkowym poszkodowanego, który by istniał, gdyby zdarzenie nie nastąpiło.

Czy można się zwolnić od odpowiedzialności?

→ Obowiązek odszkodowawczy może być zaostrzony lub złagodzony - decyzja należy do stron umowy:

Art. 473. [Umowne modyfikacje odpowiedzialności]

§ 1. Dłużnik może przez umowę przyjąć odpowiedzialność za niewykonanie lub za nienależyte wykonanie zobowiązania z powodu oznaczonych okoliczności, za które na mocy ustawy odpowiedzialności nie ponosi.

§ 2. Nieważne jest zastrzeżenie, iż dłużnik nie będzie odpowiedzialny za szkodę, którą może wyrządzić wierzycielowi umyślnie.

A co z polisą?

Obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia OC wynika z Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 6 listopada 2014 roku w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorców wykonujących działalność z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych.

Dodatkowo:

Art. 76h ustawy o rachunkowości

1. Przedsiębiorcy, o których mowa w art. 76a ust. 3, są obowiązani do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z prowadzoną działalnością, o której mowa w art. 76a ust. 1.

A co z polisą?

- Polisa OC chroni przede wszystkim przed błędami, które powstaną w związku wykonywaniem działalności księgowej oraz roszczeniami ze strony ich klientów.
- Ochrona wynikająca z obowiązkowego ubezpieczenie OC biura rachunkowego może zostać rozszerzona o ryzyka dobrowolne w tym dotyczące osobistej odpowiedzialności karno-skarbowej.
To dodatek, który dotyczy osoby profesjonalnie zajmującej się księgowością i kary nałożonej bezpośrednio na nią.
- W tym przypadku koszty odpowiedzialności karno- skarbowej oznaczają koszty obrony, kar administracyjnych i innych kar nałożonych bezpośrednio na ubezpieczonego w wyniku wypadku ubezpieczeniowego.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ NA GRUNCIE KODEKSU PRACY

Przepisy te znajdują zastosowanie, gdy księgowy jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę np. w biurze podatkowym lub innej jednostce.

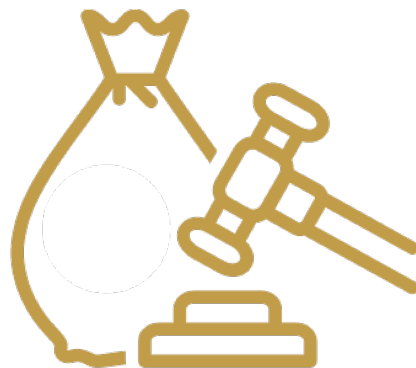
- *Art. 114. Pracownik, który wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków pracowniczych ze swej winy wyrządził pracodawcy szkodę, ponosi odpowiedzialność materialną według zasad określonych w przepisach niniejszego rozdziału.*
- *Art. 115. Pracownik ponosi odpowiedzialność za szkodę w granicach rzeczywistej straty poniesionej przez pracodawcę i tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego wynikła szkoda.*
- *Art. 117. § 1. Pracownik nie ponosi odpowiedzialności za szkodę w takim zakresie, w jakim pracodawca lub inna osoba przyczyniły się do jej powstania albo zwiększenia. § 2. Pracownik nie ponosi ryzyka związanego z działalnością pracodawcy, a w szczególności nie odpowiada za szkodę wynikłą w związku z działaniem w granicach dopuszczalnego ryzyka.*

Przepisy te znajdą zastosowanie, gdy księgowy jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę np. w biurze podatkowym lub innej jednostce.

- *Art. 118 – odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez kilku pracowników (każdy ponosi odpowiedzialność za część szkody w zależności od stopnia winy i przyczynienia się do powstania szkody, a jeśli nie da się tego w ten sposób ustalić- odpowiedzialność w częściach równych)*
- *Art. 119 – wysokość odszkodowania nie może przewyższać kwoty trzymiesięcznego wynagrodzenia przysługującego pracownikowi w dniu wyrządzenia szkody*

ODPOWIEDZIALNOŚĆ KARNA I KARNO-SKARBOWA

USTAWA O RACHUNKOWOŚCI:

ROZDZIAŁ 9- poniższe przepisy dotyczą bezpośrednio osoby, która dopuściła się danego czynu (tj. mogą dotyczyć bezpośrednio księgowego)

Art. 77. Kto wbrew przepisom ustawy dopuszcza do:

- ***nieprowadzenia ksiąg rachunkowych, prowadzenia ich wbrew przepisom ustawy lub podawania w tych księgach nierzetelnych danych,***
- ***niesporządzenia sprawozdania finansowego, skonsolidowanego sprawozdania finansowego, sprawozdania z działalności, sprawozdania z działalności grupy kapitałowej, sprawozdania z płatności na rzecz administracji publicznej, skonsolidowanego sprawozdania z płatności na rzecz administracji publicznej, sporządzenia ich niezgodnie z przepisami ustawy lub zawarcia w tych sprawozdaniach nierzetelnych***

– podlega grzywnie lub karze pozbawienia wolności do lat 2, albo obu tym karom łącznie.

USTAWA O RACHUNKOWOŚCI:

Art. 79. Kto wbrew przepisom ustawy:

- 1) nie poddaje sprawozdania finansowego badaniu przez biegłego rewidenta,*
- 2) nie udziela lub udziela niezgodnych ze stanem faktycznym informacji, wyjaśnień, oświadczeń biegłemu rewidentowi albo nie dopuszcza go do pełnienia obowiązków,*
- 3) nie składa sprawozdania finansowego do ogłoszenia,*
- 4) nie składa sprawozdania finansowego, skonsolidowanego sprawozdania finansowego, sprawozdania z działalności, sprawozdania z działalności grupy kapitałowej, sprawozdania z płatności na rzecz administracji publicznej, skonsolidowanego sprawozdania z płatności na rzecz administracji publicznej we właściwym rejestrze sądowym,*
- 4a) nie zamieszcza na stronie internetowej jednostki dokumentów, o których mowa w art. 49b ust. 9, art. 55 ust. 2c oraz art. 69 ust. 5,*
- 5) nie udostępnia sprawozdania finansowego i innych dokumentów, o których mowa w art. 68,*
- 6) prowadzi działalność gospodarczą w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych bez spełnienia warunków, o których mowa w art. 76a ust. 3,*
- 7) prowadzi działalność gospodarczą w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych bez spełnienia obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia, o którym mowa w art. 76h ust. 1,*
- 8) rozwiązuje umowę o badanie sprawozdania finansowego, bez uzasadnionej podstawy, lub nie informuje Polskiej Agencji Nadzoru Audytowego, a w odpowiednich przypadkach – Komisji Nadzoru Finansowego, o rozwiązaniu tej umowy,*
- 9) zawiera z firmą audytorską umowę o badanie ustawowe w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy o biegłych rewidentach, na okres krótszy niż dwa lata,*
- 10) stosuje klauzule umowne, o których mowa w art. 66 ust. 5a*

– podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności

Odpowiedzialność karna na gruncie przepisów kodeksu karnego- kwestia ta uregulowana jest w rozdziale XXXIV:

- Art. 270 – fałszerstwo materialne (podrabianie lub przerabianie dokumentu, wypełnianie blankietu niezgodnie z wolą osoby podpisanej)
- Art. 270a – fałszerstwo materialne faktur (podrabianie lub przerabianie faktur)
- Art. 271 – fałszerstwo intelektualne (poświadczanie nieprawdy w wystawionym dokumencie)
- Art. 271a – fałszerstwo intelektualne faktur (poświadczanie nieprawdy w wystawionej fakturze)
- Art. 272 – wyłudzenie podstępem poświadczania nieprawdy
- Art. 273 – używanie dokumentu poświadczającego nieprawdę
- Art. 276 – niszczenie lub ukrywanie dokumentu
- Art. 277a – fałszerstwo faktur z kwotą należności przekraczającą 10 mln zł

Za powyższe przestępstwa może zostać wymierzona kara grzywny, ograniczenia wolności, a także pozbawienia wolności.

Kodeks karny skarbowy – reguluje kwestię odpowiedzialności karno-skarbowej, którą ponoszą **wyłącznie osoby fizyczne!**

art. 9 § 3. „Za przestępstwa skarbowe lub wykroczenia skarbowe odpowiada, jak sprawca, także ten, kto na podstawie przepisu prawa, decyzji właściwego organu, umowy lub faktycznego wykonywania zajmuje się sprawami gospodarczymi, w szczególności finansowymi, osoby fizycznej, osoby prawnej albo jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej.”

WAŻNE! Zgodnie z art. 1 § 3 k.k.s. przestępstwem skarbowym lub wykroczeniem skarbowym jest czyn, który jest zawiniony! Oznacza to, że jeżeli sprawcy czynu nie można przypisać winy, to nie popełnia on przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego.

PRZYKŁADOWY KATALOG PRZESTĘPSTW SKARBOWYCH I WYKROCZEŃ SKARBOWYCH:

- Art. 60 – brak księgi (kto wbrew obowiązkowi nie prowadzi księgi, nie przechowuje księgi, nie zawiadamia o prowadzeniu księgi)
- Art. 61 – nierzetelne prowadzenie księgi
- Art. 62. – brak wystawienia faktury lub rachunku albo wystawienie w sposób wadliwy lub odmowa ich wydania, nierzetelne wystawienie faktury lub posługiwanie się nierzetelną fakturą
- Art. 83 – udaremnianie lub utrudnianie wykonania czynności kontrolnych, audytowych lub dokonania nabycia

WAŻNE! Zgodnie z art. 20 § 2 k.k.s. w zw. z art. 40 § 1 k.k., sąd może orzec zakaz wykonywania określonego zawodu w przypadku popełnienia przestępstwa skarbowego!

Dziękuję za uwagę!

